

Consecințele comportamentului antreprenorial asupra inovării în firmele mici și mijlocii

Renata Antonie NIȚU

Universitatea de Vest din Timișoara
renata.nitu@feaa.uvt.ro

Emőke-Szidónia FEDER

Universitatea de Vest din Timișoara
emoke.feder@feaa.uvt.ro

Rezumat. *Contextul european referitor la inovare este dominat de obiectivele asumate prin Strategia de la Lisabona și de demersurile majore de revizuire a acesteia. În acest context, lucrarea propune un model de analiză a procesului antreprenorial din România, funcție de stadiul de dezvoltare economică și de competitivitate al țării, pe baza căruia să fie stabilite în cazul firmelor mici și mijlocii relațiile existente între condițiile cadrului antreprenorial și antreprenoriat, pe de o parte, respectiv între antreprenoriat și rezultatele inovării, pe de altă parte.*

Cuvinte-cheie: antreprenor; antreprenoriat/comportament antreprenorial; proces antreprenorial inovare; stadii de dezvoltare economică.

Coduri JEL: L26; O31.

Coduri REL: 14D; 19I.

1. Introducere

Antreprenorii sunt indivizi inovativi, orientați proactiv și care își asumă riscuri calculate (Caree, Thurik, 2005, p. 8). Ei creează sau dezvoltă activități economice, prin identificarea de noi oportunități, în vederea generării de valoare, funcție de contextul temporal și spațial în care acționează.

La nivel microeconomic, antreprenoriatul este procesul de creare a valorii care pune în legătură atitudinea și abilitățile antreprenorilor cu două tipuri de evenimente: sesizarea și/sau crearea oportunităților în mediul extern firmei, respectiv exploatarea oportunităților identificate și evaluate din perspectiva resurselor alocate și a riscurilor asociate. Cu alte cuvinte, antreprenoriatul reflectă direcțiile strategice puse în aplicare de o firmă în vederea înregistrării în mod continuu a unei performanțe ridicate. Pot fi delimitate două componente ale antreprenoriatului: prima ține de atitudinea antreprenorului și dorința sa de a urma noi oportunități de piață pentru a crea valoare, iar a doua este legată de comportamentul antreprenorului și al firmei, funcție de modul de înțelegere a dezechilibrelor creatoare de oportunități și de resursele necesare pentru exploatarea lor (McDougall, Oviatt, 2000, p. 903). Având în vedere componenta atitudinală, antreprenoriatul se referă la antreprenorul privit ca individ inovator sau ca intermediar în relațiile dintre agenții economici care dețin controlul asupra resurselor. Din perspectivă comportamentală, antreprenoriatul evidențiază efortul individual al antreprenorului în implementarea viziunii firmei, respectiv activitățile de natură strategică și învățare continuă.

La nivel macroeconomic, antreprenoriatul implică existența unor condiții generale ale cadrului național și ale mediului de afaceri ce asigură creșterea eficienței și inovarea, fiind considerat un factor de creștere economică (Bosma et al., 2009, pp: 9).

Lucrarea este organizată după cum urmează: secțiunea 2 cuprinde modelul conceptual al procesului antreprenorial din România, rezultatele empirice privind impactul cadrului antreprenorial asupra antreprenoriatului și efectele antreprenoriatului asupra inovării, secțiunea 3 evidențiază datele și variabilele utilizate, analiza econometrică și principalele rezultate obținute din estimările statistice, iar secțiunea 4 implicațiile acestor rezultate și concluziile desprinse din cercetare efectuată.

2. Formularea problemei

2.1. Stadiul actual al cunoașterii

Conceptul de antreprenor privit ca inovator stă la baza paradigmei conform căreia antreprenorul este individul care identifică oportunități în

mediul extern firmei și folosește inovarea ca instrument al reușitei pentru crearea unei noi afaceri (Schumpeter, 1930 în Stel, Carree, Thurik, 2004, p. 10). Într-un mediu extern dinamic și în continuă schimbare, comportamentul antreprenorial și inovarea sunt procese dinamice și holistice, complementare și vitale pentru succesul și durabilitatea unei organizații. În plus, cultura organizațională și stilul de management sunt factori cruciali, care afectează dezvoltarea comportamentului antreprenorial și de inovare în cadrul organizațiilor (Zhao, 2005, p. 29).

În contextul globalizării și al schimbărilor tehnologice rapide care au modificat fundamental importanța procesului de inovare, firmele antreprenoriale mici și mijlocii apar ca motor al activității inovatoare (Ács, Audretsch, 2003), fiind un factor de creștere economică.

2.2. Modelul conceptual al procesului antreprenorial din România

Modelul conceptual propus privind procesul antreprenorial din România are ca punct de pornire Modelul Global Entrepreneurship Monitor (GEM) din anul 2008, la care s-au adus câteva revizuri (Sala-i-Martin, et al., 2009, p. 8, Bosma et al., 2008, p. 10, Comisia Europeană, Innovation Union Scoreboard, 2011, p. 6) (figura 1). Modelul GEM de referință pune în evidență diferite stadii ale dezvoltării economice pe care le poate parcurge o țară și susține faptul că activitatea firmelor mari se modifică funcție de condițiile generale ale cadrului național, iar activitatea antreprenorială funcție de condițiile cadrului antreprenorial. Scopul acestui demers de cercetare l-a constituit asigurarea datelor necesare evaluării globale a rolului antreprenoriatului în creșterea economică a țărilor.

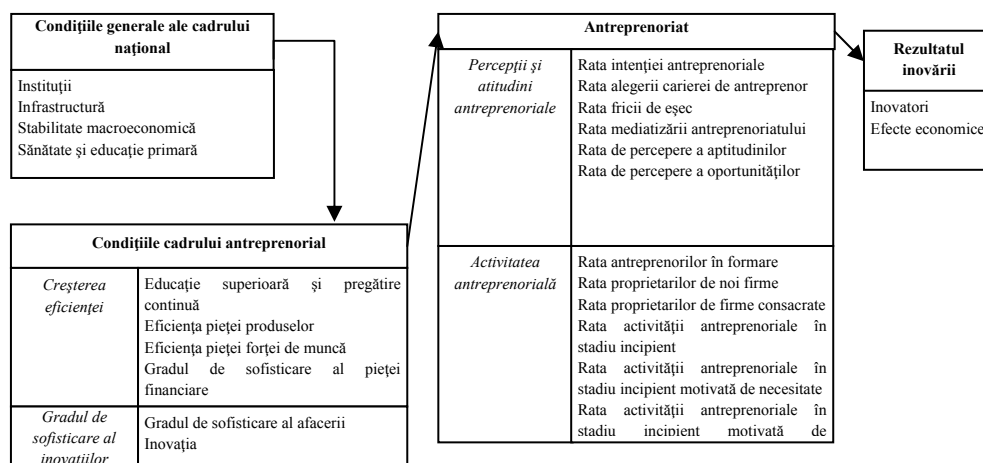

Figura 1. Modelul de cercetare al procesului antreprenorial din România

Pornind de la o parte din principiile de elaborare specifice modelului GEM de referință, modelul conceptual al procesului antreprenorial propus pentru România a avut în vedere numai comportamentul antreprenorial al indivizilor aflați în momentul pornirii și administrării unei afaceri. Modelul propus nu este unul de decalaj, ceea ce a impus ca operaționalizarea comportamentului antreprenorial să nu se facă prin luarea în considerare a aspirațiile antreprenoriale. De asemenea, din lipsa unor date statistice relevante pentru România, în model s-a făcut abstracție de comportamentul antreprenorial manifestat în cadrul firmelor mari și consacrate pe plan intern și internațional (intrapreneurship), care țin de strategiile de externalizare pe care aceste firme le pun în practică. În consecință, în model se face referire exclusiv la antreprenorii schumpeterieni și la proprietarii-managerii de firme mici și mijlocii (Wennekers, Thurik, 1999, p. 442). Primii sunt persoanele individuale, care alocă resurselor destinate pornirii unei afaceri pe care ei o dețin, motivați de exploatarea oportunităților din mediul de afaceri și de necesitatea autoocupării (întreprinzători în formare). Sunt incluși în această categorie și antreprenorii motivați de necesitatea autoocupării, în sensul în care deși aceștia urmăresc în principal exploatarea oportunităților, în mod conștient sau nu, pot avea în vedere concomitent, dar nu exclusiv, și autoocuparea. După realizarea obiectivelor propuse, adesea întreprinzătorii în formare se dezvoltă în proprietari-manageri de firme, care dețin și administrează firme noi, active pe o perioada între trei luni și 42 de luni, sau consacrate, active pe o perioada mai mare de 42 de luni (Reynolds et al., 2005, p. 209). Trebuie evidențiat faptul că o parte din întreprinzătorii în formare nu reușesc să pornească afacerea, ieșind din sectorul antreprenorial, dar realizând efecte în economie, prin presiunile exercitate asupra firmelor existente. Având în vedere definiția antreprenoriatului la care s-a făcut referire, în modelul propus s-a considerat o sinonimie între antreprenoriat și comportamentul antreprenorial. Acesta se operaționalizează prin percepțiile și atitudinile antreprenoriale, respectiv activitatea antreprenorială. În stadiul incipient, activitatea antreprenorială cuprinde activitatea întreprinzătorilor în formare și a proprietarilor-manageri de firme noi, în timp de persistența acesteia este asigurată de activitatea proprietarilor-manageri de firme consacrate. Pornind de la stadiile majore ale dezvoltării economice pe care țările tind să le parcurgă, economii bazate pe factori de producție, economii bazate pe eficiență, economii bazate pe inovație (Porter, Schwab, 2008, p. 7), condițiile cadrului antreprenorial apar numai în ultimele două stadii de dezvoltare. Însă, prezența unei infrastructuri adecvate, a nivelului primar de educației și a stării de sănătate bună, ca și condiții esențiale ale unei economii bazată pe factori de producție, se constituie ca punct de plecare pentru stadiul actual de dezvoltare economică și de competitivitate al

României (Györfy et al., 2008, p. 10). În țara noastră condițiile cadrului antreprenorial țin de creșterea eficienței și de inovare, reflectând caracteristicile majore ale economiei și societății (Reynolds et al., 2005, p. 206, Györfy et al., 2007, p. 8).

2.3. Ipotezele de cercetare

Funcție de stadiul de dezvoltare economică și de competitivitate al României, modelul procesului antreprenorial propus urmărește să evidențieze relația cauză-efect, pe de o parte, între condițiile generale ale cadrului național, respectiv ale cadrului antreprenorial și antreprenoriat/comportament antreprenorial, iar, pe de altă parte, între antreprenoriat/comportament antreprenorial și rezultatul inovării. Astfel, au fost utilizați 32 de indicatori piloni grupați după cum urmează:

- Indicatori ce definesc condițiile generale ale cadrului național și care măsoară diferitele aspecte ale condițiilor de bază necesare trecerii țării la următoarele stadii de dezvoltare economică și de competitivitate: instituții, infrastructură, stabilitate macroeconomică, sănătate și educație primară;
- Indicatori ce se referă la condițiile cadrului antreprenorial, funcție de stadiul de dezvoltare economică și de competitivitate al țării. Aceștia măsoară diverse aspecte ale condițiilor și caracteristicilor care stimulează, susțin sau frânează procesul antreprenorial și fac referire la: creșterea eficienței (educație superioară și pregătire continuă, eficiența pieței produselor, eficiența pieței forței de muncă, gradul de sofisticare al pieței financiare, gradul de noutate al tehnologiei, mărimea pieței) și la factori privind gradul de sofisticare al inovațiilor (gradul de sofisticare al afacerii, inovația);
- Indicatori ai procesul antreprenorial propriu-zis, care măsoară dinamismul activității antreprenoriale la nivel național: percepții și atitudini antreprenoriale (rata intenției antreprenoriale, rata alegerii carierei de antreprenor, rata fricii de eșec, rata mediatizării antreprenoriatului, rata de percepere a aptitudinilor, rata de percepere a oportunităților), activitatea antreprenorial (rata antreprenorilor în formare, rata proprietarilor de noi firme, rata proprietarilor de firme consacrate, rata activității antreprenoriale în stadiu incipient, rata activității antreprenoriale în stadiu incipient motivată de necesitate, rata activității antreprenoriale în stadiu incipient motivată de oportunitate);
- Indicatori privind rezultatul inovării, măsurând diferitele efecte ale procesului antreprenorial asupra inovatorilor (numărul de firme mici și

mijlocii implicate în inovări de produse, de procese organizaționale și de marketing) și a efectelor economice ce țin de inovare (angajați în activități intensive în cunoștințe, exportul de produse de nivel tehnologic mediu și high-tech, export de servicii intensive în cunoștințe, vânzările din inovații noi pentru piață sau noi pentru firmă, venituri din străinătate pentru licențe și patente).

În continuare, au fost enunțate următoarele ipoteze de cercetare:

Ipoteza 1: Există o legătură pozitivă între condițiile generale ale cadrului național și antreprenoriat (comportamentul antreprenorial).

Ipoteza 2: Există o legătură pozitivă între condițiile cadrului antreprenorial și antreprenoriat (comportamentul antreprenorial).

Ipoteza 3: Există o legătură pozitivă între creșterea eficienței cadrului antreprenorial și antreprenoriat (comportamentul antreprenorial).

Ipoteza 4: Există o legătură pozitivă între gradul de sofisticare a inovațiilor ce definesc cadrul antreprenorial și antreprenoriat (comportamentul antreprenorial).

Ipoteza 5: Există o legătură pozitivă între antreprenoriat (comportamentul antreprenorial) și rezultatul inovării.

5a. Există o legătură pozitivă între antreprenoriat (comportamentul antreprenorial) și inovatori.

5b. Există o legătură pozitivă între antreprenoriat (comportamentul antreprenorial) și efectele economice ale inovării.

Ipoteza 6: Există o legătură pozitivă între percepțiile, atitudinile antreprenoriale și rezultatul inovării.

6a. Există o legătură pozitivă între percepțiile, atitudinile antreprenoriale și inovatori.

6b. Există o legătură pozitivă între percepțiile, atitudinile antreprenoriale și efectele economice ale inovării.

Ipoteza 7: Există o legătură pozitivă între activitatea antreprenorială și rezultatul inovării.

7a. Există o legătură pozitivă între activitatea antreprenorială și inovatori.

7b. Există o legătură pozitivă între activitatea antreprenorială și efectele economice ale inovării.

3. Soluționarea problemei

3.1. Colectarea datelor și operaționalizarea modelului prin variabile

Datele utilizate în analiza statistică sunt de tipul datelor secundare cu proveniență externă, fiind colectate pentru intervalul de timp 2007-2011, datorită schimbării metodologiei de incluziune și tratare a datelor privind

competitivitatea națională începând cu anul 2007, precum și a inexistenței datelor privind antreprenoriatul din România, anterior anului 2007.

Descrierile privind condițiile generale ale cadrului național și a condițiilor cadrului antreprenorial au ca sursă a datelor Raportul Global Competitiveness Report. Datele referitoare la caracteristicile naționale privind antreprenoriatul provin din rapoarte naționale și globale întocmite pe baza unor anchete regulate: Monitorizarea globală a antreprenoriatului, Raportul de țară al României și Global Report. Din Global Entrepreneurship Monitor au fost preluate datele privind percepțiile și atitudinile antreprenoriale, respectiv activitatea antreprenorială.

Datele privind rezultatul inovării s-au obținut în urma chestionării bazei de date statistice a Uniunii Europene (Comisia Europeană), secțiunea Întreprinderi și Industrie, Pro Inno Europe pentru România (European Union Scoreboard 2007, 2008, 2009; Innovation Union Scoreboard 2010, 2011).

În explorarea efectuată a fost utilizat un model cu ecuații simultane. În vederea operaționalizării, modelul de analiză propus cuprinde variabile independente și de efect, iar analiza statistică s-a realizat în două etape. În prima etapă, au fost efectuate corelațiile dintre condițiile cadrului general național și antreprenorial (variabile independente) asupra comportamentului antreprenorial. În cea de a doua etapă s-au urmărit corelațiile existente dintre comportamentul antreprenorial (variabilă independentă) și rezultatul inovării (variabilă dependentă).

3.2. Estimările econometrice și principalele rezultate

Prelucrarea și analiza datelor a fost efectuată cu Microsoft Excel. Scalele de măsură au fost definite în metodologiile World Economic Forum și a Consorțiului GEM, ceea ce le-a asigurat validitatea internă și nu a mai impus studierea fiabilității lor.

3.2.1. Corelația indicatorilor

Conform matricei de corelație (tabelul 1) a variabilelor principale, pentru România, în intervalul 2007-2011, în cadrul modelului s-a putut observa:

- o influență pozitivă moderat puternică între condițiile generale ale cadrului național și comportamentul antreprenorial (0,757), respectiv condițiile cadrului antreprenorial și rezultatul inovării (0,796);
- un grad de asociere acceptabil între condițiilor generale ale cadrului național și rezultatul inovării (0,358), respectiv comportamentul antreprenorial și rezultatul inovării (0,426);

- o influență negativă slabă între condițiile generale ale cadrului național și condițiile cadrului antreprenorial (-0,079), respectiv condițiile cadrului antreprenorial și comportamentul antreprenorial (-0,187).

Tabelul 1

Matricea de corelație a variabilelor principale pentru modelul procesului antreprenorial din România

	Condiții generale ale cadrului național	Condiții ale cadrului antreprenorial	Antreprenoriat	Rezultatul inovării
Condiții generale ale cadrului național	1			
Condiții ale cadrului antreprenorial	-0,07936943	1		
Antreprenoriat	0,757677843	-0,187020243	1	
Rezultatul inovării	0,358309539	0,796205707	0,426330574	1

3.2.2. Testarea ipotezelor de cercetare și rezultatele obținute

Testarea veridicității ipotezelor de cercetare a impus efectuarea de regresii liniare simple în doi pași, avându-se în vedere: nivelul de semnificație (p), valoarea nestandardizată a coeficientului funcției de regresie (β), valoarea calculată a testului statistic (t). S-a considerat că ipotezele sunt validate dacă $p < 0,05$, β are valori cât mai mari, iar t depășește nivelul critic aferent repartiției Student de 2,776445105 pentru patru grade de libertate.

Tabelul 2

Rezultatele testării ipotezelor de cercetare pentru modelul procesului antreprenorial din România

Ipoza	R	R ²	β	t	p	Rezultate
1. condiții generale ale cadrului național → antreprenoriat (comportamentul antreprenorial)	0,99495	0,98994	0,05305	19,84133	0,00003	Valid
2. condiții generale ale cadrului antreprenorial → antreprenoriat (comportamentul antreprenorial)	0,99231	0,98468	0,05529	16,03914	0,00008	Valid
3. creșterea eficienței din cadrul antreprenorial → antreprenoriat (comportamentul antreprenorial)	0,99294	0,98593	0,05366	16,74262	0,00007	Valid
4. gradul de sofisticare al inovațiilor din cadrul antreprenorial → antreprenoriat (comportamentul antreprenorial)	0,98740	0,97497	0,06506	12,48304	0,00023	Valid
5. antreprenoriat (comportamentul antreprenorial) → rezultatul inovării	0,96908	0,93911	95,71166	7,85502	0,00141	Valid
5a antreprenoriat (comportamentul antreprenorial) → inovatori	0,97852	0,95750	105,16093	8,22175	0,00376	Valid
5b antreprenoriat (comportamentul antreprenorial) → efecte economice	0,95797	0,91771	91,8967	6,67907	0,00261	Valid

6. percepțiile și atitudinile antreprenoriale → rezultatul inovării	0,95747	0,91675	57,66606	6,63703	0,00267	Valid
6a percepțiile și atitudinile antreprenoriale → inovatori	0,97065	0,94216	61,55578	8,07213	0,00127	Valid
6b percepțiile și atitudinile antreprenoriale → efecte economice	0,94302	0,88930	55,16469	5,66877	0,00477	Valid
7. activitatea antreprenorială → rezultatul inovării	0,97745	0,95541	157,52683	9,25817	0,00075	Valid
7a activitatea antreprenorială → inovatori	0,98052	0,96142	166,39009	9,98406	0,00056	Valid
7b activitatea antreprenorială → efecte economice	0,96939	0,93971	151,73986	7,89649	0,00139	Valid

R – coeficientul de corelație multiplu; R^2 – coeficientul de determinare; β – coeficient nestandardizat al funcției de regresie; t – valoarea calculată a testului statistic aferentă repartiției Student; p – nivelul de semnificație

Pentru modelul de analiză care nu utilizează variabile decalate în timp (tabelul 2), din analiza rezultatelor obținute se poate constata: (i) existența unei legături pozitive și semnificative între condiții generale ale cadrului național (variabilă independentă) și antreprenoriat (variabilă dependentă) pentru că $p < 0,05$ ($p = 0,00003$), β are valoare acceptabilă ($\beta = 0,05305$), iar $t > 2,7764$ ($t = 19,84133$); (ii) existența unei legături pozitive și semnificative între condițiile cadrului antreprenorial (variabilă independentă) și antreprenoriat (variabilă dependentă) dacă $p < 0,05$ ($p = 0,00008$), β are o valoare acceptabilă ($\beta = 0,05529$), iar $t > 2,7764$ ($t = 16,03914$); (iii) existența unei legături pozitive și semnificative între creșterea eficienței cadrului antreprenorial (variabilă independentă) și antreprenoriat (variabilă dependentă) în condițiile în care $p < 0,05$ ($p = 0,00007$), β are valoare acceptabilă ($\beta = 0,05366$), iar $t > 2,7764$ ($t = 16,74262$); (iv) existența unei legături pozitive și semnificative între gradul de sofisticare al inovațiilor la nivelul cadrului antreprenorial (variabilă independentă) și antreprenoriat (variabilă dependentă) pentru că $p < 0,05$ ($p = 0,00023$), β are o valoare acceptabilă ($\beta = 0,06506$), iar $t > 2,7764$ ($t = 12,48304$). În toate situațiile de mai sus, se poate constata o legătură foarte puternică ($R > 0,9$) între variabilele independente și variabila dependentă ($R_1 = 0,99495$; $R_2 = 0,99231$; $R_3 = 0,99294$; $R_4 = 0,98740$), iar peste 99% din variația variabilei dependente ($R^2 > 0,97$) se datorează influenței cumulate a variației variabilelor independente ($R_1^2 = 0,98994$; $R_2^2 = 0,98468$; $R_3^2 = 0,98593$; $R_4^2 = 0,97497$).

Tot din analiza efectuată asupra rezultatelor cercetării (tabelul 2) se poate evidenția că: (v) există o legătură pozitivă între antreprenoriat/comportamentul antreprenorial (variabilă independentă) și rezultatul inovării (variabilă

dependentă) pentru că β are o valoare mare ($\beta=95,71166$), $p<0,05$ ($p=0,00141$) și $t>2,7764$ ($t=0,00141$); (vi) există o legătură pozitivă între percepțiile și atitudinile antreprenoriale (variabilă independentă) și rezultatul inovării (variabilă dependentă) în condițiile în care β are o valoare mare ($\beta=57,66606$), $p<0,05$ ($p=0,00267$) și $t>2,7764$ ($t=6,63703$); (vii) există o legătură pozitivă între activitatea antreprenorială (variabilă independentă) și rezultatul inovării (variabilă dependentă) deoarece β are o valoare mare ($\beta=157,52683$), $p<0,05$ ($p=0,00075$) și $t>2,7764$ ($t=9,25817$). În toate situațiile de mai sus, se poate constata o legătură foarte puternică ($R>0,9$) între variabilele independente și variabila dependentă ($R_5=0,96908$, $R_6=0,95747$, $R_7=0,97745$), iar peste 91% din variația variabilei dependente ($R^2>0,91$) se datorează influenței cumulate a variației variabilelor independente ($R_5^2=0,93911$, $R_6^2=0,91675$, $R_7^2=0,95541$).

Totodată, în cazul ipotezelor (v_{a,b})-(vii_{a,b}) există o legătură pozitivă între variabila independentă considerată și componentele rezultatului inovării (inovatori, efectele economice). În mod similar, relațiile se caracterizează printr-un grad de asociere foarte puternic ($R>0,9$), iar peste 88% din variația variabilei dependente ($R^2>0,88$) se datorează influenței variației variabilelor independente ($R_{5a}^2=0,95750$; $R_{5b}^2=0,91771$; $R_{6a}^2=0,94216$; $R_{6b}^2=0,88930$; $R_{7a}^2=0,96142$; $R_{7b}^2=0,93971$).

4. Concluziile și limitele cercetării

În contextul politicilor ce vizează competitivitatea europeană și națională, inovarea apare ca soluție la dinamica existentă în mediul economic și tehnologic. La nivel european, tema inovării s-a reactivat în contextul Strategiei de la Lisabona (2000) și a demersurilor de revizuire a acesteia. La nivel național, unul din obiectivele generale ale Planului național de cercetare, dezvoltare și inovare 2007-2013 îl constituie creșterea capacității de inovare, dezvoltare tehnologică și asimilare în producție a rezultatelor cercetării, în vederea îmbunătățirii competitivității economiei naționale și a creșterii calității vieții, având ca obiectiv specific întărirea capacității de inovare a firmelor și consolidarea contribuției lor la crearea de noi produse și piețe bazate pe valorificarea rezultatelor cunoașterii.

În România, prezența unei infrastructuri adecvate, a nivelului primar de educației și a stării de sănătate bună se constituie ca punct de plecare pentru asigurarea condițiilor cadrului antreprenorial ce țin de creșterea eficienței și de inovare. Acești factorii de competitivitate influențează în sens pozitiv rolul antreprenoriatului și natura activității antreprenoriale din țara noastră. Verificarea validității ipotezelor de cercetare a evidențiat că un comportament antreprenorial stimulat de condițiile generale ale cadrului național și

antreprenorial generează, în toate cazurile și în același timp, efecte pozitive asupra rezultatelor inovării, mai ales în cazul firmelor mici și mijlocii inovatoare și a efectelor lor economice. Continuarea cercetării prin folosirea unor serii de timp mai lungi sau variabile decalate în timp ar putea conduce la o validare mai bună a ipotezelor de cercetare. Transformarea modelului propus în unul de decalaj ar permite și operaționalizarea comportamentului antreprenorial prin luarea în considerare a aspirațiilor antreprenoriale. În plus, descrierea rezultatelor inovării prin utilizarea unor indicatori multipli și includerea în model a comportamentului antreprenorial manifestat în cadrul firmelor mari și consacrate pe plan intern și internațional (intrapreneurship) ar putea genera rezultate mai clare în privința rolului antreprenoriatului asupra rezultatelor inovării.

Mulțumiri

Această lucrare a beneficiat de sprijin financiar din partea proiectului “Studii postdoctorale în economie: program de formare continuă a cercetătorilor de elită – SPODE”, cofinanțat de Fondul Social European, Programul Operațional Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, număr contract POSDRU/89/1.5/S/61755.

Bibliografie

- Ács, Z.J., Audretsch, D.B. (2003). *Innovation and Technology Change*, in Ács, Z.J., Audretsch, D.B., eds., *Handbook of Entrepreneurship Research*, Boston: Springer Publishers, pp. 55-79
- Bosma, N., Levie, J., Bygrave, D., Justo, R., Lepoutre, J., Terjesen, S. (2009). *Global Entrepreneurship Monitor 2009 - Executive Report*, Global Entrepreneurship Research Association, pp. 1-72
- Carree, M., Thurik, R., „The Impact of Entrepreneurship on Economic Growth, Handbook of Entrepreneurship Research”, *International Handbook Series on Entrepreneurship*, Vol. 1, Part 7, 2005, pp. 437-471
- Comisia Europeană, Innovation Union Scoreboard, <http://www.proinno-europe.eu/inno-metrics/page/innovation-union-scoreboard-2011,2010,2009,2008,2007>
- Györfy, L.Z., Petre, S., Mătiș, D., Nagy, A., Benyovski, A., Petru, T.P., „Report regarding the Entrepreneurial Activity in Romania 2008”, *Abel*, 2008
- Herbig, P., Golden, E.J., Dunphy, A., „The Relationship of Structure to Entrepreneurial and Innovative Success”, *Marketing Intelligence & Planning*, Vol. 12, No. 9, 1994, pp. 37-48
- Johnson, D., „What is Innovation and Entrepreneurship? Lessons for large organizations”, *Industrial and Commercial Training*, Vol. 33, No. 4, 2001, pp. 135-40

- McDougall, P., Oviatt, B., „International Entrepreneurship: the Intersection of Two Research Paths”, *Academy of Management Journal*, Vol. 43, Part 5, 2000, pp. 902-908
- Porter, M. E., Schwab, K., „The Global Competitiveness Report 2008-2009”, *World Economic Forum*, 2008
- Reynolds, P., Bosma, N., Autio, E., Hunt, S., De Bono, N., Servais, I., Lopez-Garcia, P., Chin, N., „Entrepreneurship Monitor: Data Collection Design and Implementation 1998-2003”, *Small Business Economics*, Vol. 24, No. 5, 2005, p. 205-231
- Sala-i-Martin, X., Blanke, J., Drzeniek Hanouz, M., Geiger, T., Mia, I., „Global Competitiveness Report 2009-2010”, *World Economic Forum*, 2009
- Van Stel, A., Carree, M., Thurik, R., „The Effect of Entrepreneurship on National Economic Growth: an Analysis the GEM Database”, *Papers on Entrepreneurship Growth and Public Policy*, 2004, pp. 1-18
- Wennekers, S., Thurik, R., „Linking Entrepreneurship and Economic Growth”, *Small Business Economics*, Vol. 13, No. 1, 1999, p. 27-55
- Zhao, F., „Exploring the synergy between entrepreneurship and innovation”, *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, Vol. 11, No. 1, 2005, pp. 25-41